

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ
СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

ПРЕДУЗЕТНИЧКИ МЕНАЏМЕНТ

ДИПЛОМСКЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

- ИЗВОД ИЗ СТАНДАРДА -

БЕОГРАД 2009.

Стандард 01. Структура студијског програма

Дипломске академске студије *Предузетнички менаџмент* су развијане као део TEMPUS пројекта »Conversion Courses for Unemployed University Graduates in Serbia« (Reception Number: ETF-JP-00051 -2008). TEMPUS пројекат обухвата 11 партнерских институција из Србије (Универзитет у Новом Саду, Универзитет у Београду, Универзитет у Нишу, Универзитет у Крагујевцу, Национални савет за високо образовање, Привредна комора Србије, Национална служба за запошљавање), В. Британије (University of Exeter, School of Engineering, Computing and Mathematics), Републике Словеније (University of Ljubljana, Faculty for administration), Холандије (Wageningen University, Wageningen University and Research Centre, Van Hall Larenstein School of Higher Professional Education and the specialized research institutes), Ирске (The Galway-Mayo Institute of Technology), као и посебног експерта Проф. Ласло Карпати, Faculty of Agricultural Economics and Rural Development, University of Debrecen.

Дипломске академске студије - мастер *Предузетнички менаџмент* имају 60 ЕСПБ бодова уз услов да је у претходним основним академским студијама остварено најмање 240 ЕСПБ бодова. У складу са Законом о високом образовању, дипломске академске студије – мастер трају два семестра. **У првом семестру кандидат слуша и полаже 2 обавезна предмета, а са листе од 3 изборна предмета бира један. У истом семестру слуша и полаже 2 обавезна предмета из групе менаџмент вештина и из групе менаџмент вештина бира још један од два изборна предмета и обавезан је да обави и уради стручну праксу.**

У другом семестру се слуша и полаже 1 изборни предмет са листе од 3 и ради приступни – истраживачки рад У другом семестру студент ради и брани дипломски – мастер рад који носи 18 ЕСПБ бодова.

Свих 7 предмета, као и стручна пракса и приступни - истраживачки рад, носе одређени број ЕСПБ бодова.

У складу са чланом 28 тачка 4 и 11 Закона о високом образовању пре расписивања конкурса за упис на дипломске студије у сарадњи са Националном службом за запошљавање и Привредном комором Србије дефинисани су приоритети уписа на овај студијски програм у складу са циљевима ТЕМПУС пројекта и потребама за преквалификацију незапослених који су завршили факултете из групе техничких и природно математичких наука.

У извођењу наставе на предметима ће се користити сви савремени облици рада: предавања, студије случаја, тимски рад, истраживачки пројекти, групне и индивидуалне стручне посете, гостовање истакнутих стручњака, еУчење (са одговарајућом софтверском и организационом подршком), рад у креативним радионицама, дебате, пословне игре, дискусије преко форума и других електронских сервиса, стручна пракса.

Оцењивање на сваком предмету је условљено циљевима и начином извођења наставе применом начела редовне провере и оцењивања знања. Елементи оцењивања могу бити предиспитне обавезе, написани и одбрањени семинарски радови, истраживачки пројекти, извештај са стручне праксе, испит (писмени и/или усмени).

Стандард 02. Сврха студијског програма

Дуготрајна политичка нестабилност на Балкану, утицала је на то да земље у региону видно заостану за земљама ЕУ. Србија је међу последњим у региону усвојила политичке промене. Услед тога, постале су неизбежне убрзане економске промене. Раст иностраних инвестиција, као и појединачних иницијатива, имали су драматичан утицај на промене на тржишту. Са једне стране, јавља се велика потреба за младим, образованим кадровима за бројне нове послове, док је са друге стране огроман број незапослених младих стручњака који не одговарају новим захтевима тржишта.

На основу података Републичког завода за статистику, број запослених у 2008. години је био 1.999.476 (у 2007. год. 2.002.344), али у истој години је број незапослених 717.409. У 2009. години, тај број је 727.142, међу којима је више од половине млађих од 40 година. У 2007. години, 30.942 особе са високим образовањем су тражиле посао, док је у исто време било слободних 20.814 радних места за високо образоване. То указује на велику диспропорцију између потреба тржишта рада и расположиве радне снаге, специјално оне са високим образовањем.

На основу добијених података, утврђено је да су најтраженије делатности: економија, право и администрација, и да ће највише слободних радних места бити у високом образовању. У наредном периоду се очекује потражња за занимањима у области банкарства, привреде, финансија, информатике, итд. Ово истраживање говори да будући кадрови морају поседовати специфична знања из области информатике и страних језика, посебно енглеског. Јавља се потреба за неким новим вештинама, које раније нису биле у фокусу. У њих спадају: вештине комуникације, тимски рад, интерперсоналне вештине, вештине управљања стресом, вештине пословног комуницирања и социјалне вештине. Најчешће тражене особине, вештине и знања приликом запошљавања су: брзина, вештина, прецизност, ефикасност; позитиван став према послу; способност за тимски рад; вештина комуникације у тиму, организацији, у раду са странкама. Када је реч о људима са високим образовањем, највећи број слободних радних места се јавља у области модерних услуга, у које спадају: некретнине, финансије, консалтинг и информатика, и то у малим и средњим предузећима. За ова радна места, потребна су основна информатичка знања и знање енглеског језика.

На овакво стање у привреди су утицали бројни фактори, а један од њих је процес транзиције, који у Србији још није завршен. Послодавци не траже само дипломе, већ специфична знања, способности и вештине. Заједно са променом политике образовања, друштво такође треба да реши и проблеме незапослености или неадекватне запослености, универзитетски образованих кадрова. Као главни проблем, јавља се несклад између тренутних потреба тржишта и знања и вештина које поседују дипломци, што указује на неопходност укључења експерата у образовање младих људи како би одговорили новим захтевима тржишта. Овај програм дипломских академских студија ће обезбедити додатне вештине, фокусиране на изградњу профила који ће бити конкурентни на текућем тржишту, чиме ће се побољшати запосленост у складу са убрзаним технолошким променама. Преквалификовани студенти са професионалним знањима и вештинама, којима ће овладати током овог програма, знатно ће утицати на економски развој Србије, јер ће њихова знања бити применљива потребама тржишта рада. Програм студентима нуди стицање додатних вештина из области менаџмента, пословних комуникација, употребе савремених технологија и софтверских пакета у раду, као и коришћење пословног енглеског језика. Тиме ће се у великој мери повећати њихова запошљивост и створити могућност да обезбеде адекватно место у систему друштвених вредности. Студенти који заврше овај програм стећи ће компетенције које ће им отворити врата и на домаћем, и на тржишту рада ЕУ.

Стандард 03. Циљеви студијског програма

Студијски програм *Предузетнички менаџмент* има за циљ преквалификацију дипломаца који су претходно завршили факултете из групе техничких и природноматематичких наука. Кроз овај програм студенти ће овладати конкретним теоријским и практичним знањима из области менаџмента, организационог дизајна, индустријског маркетинга, предузетништва, пословног права и етике, финансија. Циљ је стицање и усавршавање вештина менаџмента, комуникација, основа рачунарства, енглеског језика.

На основу идентификованих проблема са којима се сусреће тржиште рада у Србији, у креирању мастер програма *Предузетнички менаџмент*, идентификовани су општи и посебни циљеви.

Општи циљеви мастер програма *Предузетнички менаџмент* су:

- смањити незапосленост дипломаца у Србији пружајући им адекватно додатно знање и оспособљавајући их за примену професионалних вештина;
- постићи синергију високог образовања у Србији и нових потреба тржишта рада;
- повећати мобилност и запошљивост дипломаца из Србије на локалном, регионалном и европском тржишту рада;
- унапредити образовни процес у складу са највишим стандардима;
- оријентисати образовање ка студенту и његовим стварним могућностима и способностима учења;
- обезбедити студентима право избора предмета;
- реализовати искључиво једносеместралне предмете;
- остварити равнотежу општеобразовних и ужестручних предмета у студијском програму;
- избалансирати однос предавања, аудитивних вежби, семинара, семинарских радова, - консултација и самосталног рада студента;
- имплементирати савремени дидактички приступ;
- подстицати систематско учешће студента кроз групни тимски и индивидуални рад;
- континуирано пратити и проверавати знања.

Посебни циљеви су:

- упознавање са процесом развоја предузетничких идеја за потребе самозапошљавања и пословног планирања у малим и средњим предузећима;
- овладавање основним финансијским појмовима и категоријама, као и стицање способности целовитог сагледавања значаја и могућности финансијског менаџмента;
- савладавање методологије израде пословних планова и вредновања различитих пословних алтернатива;
- овладавање знањима и вештинама потребним за управљање маркетиншком функцијом у организацијама које послују на тржишту;
- оспособљавање студената да са стеченим знањима из области права и етике успешно покрену бизнис, обављају привредне активности, преговарају и склапају послове;
- повећање знања о терминологији и процесима организационог дизајна, ради оспособљавање за пројектовања организације;
- упознавање са процесима менаџмента и лидерства, ради унапређења менаџерских и лидерских вештина;
- развијање и побољшање вештина комуникације и њихова ефективна примена у професионалном раду;
- усвајање и примена теоријских и практичних знања о принципима рачунарства и информатике;
- овладавање стручном терминологијом и коришћење енглеског језика у пословању.

Стандард 04. Компетенција дипломираних студената

Савладавањем овог студијског програма студент стиче опште и предметно-специфичне способности које су у функцији квалитетног оспособљавања за рад и управљање. Савладавањем студијског програма *Предузетнички менаџмент* студент стиче следеће опште способности:

- анализе, синтезе и предвиђања решења у сложеним ситуацијама и њихових последица;
- овладавања традиционалним и савременим методама менаџмента;
- укључивања у истраживачке процесе;
- развоја критичког мишљења и оригиналних приступа;
- примене стечених нових мултидисциплинарних знања на решавање конкретних менаџерских пролема;
- пословне комуникације и сарадње у домаћем и међународном окружењу;
- покретања иницијатива и креативног деловања у условима брзих промена;
- поштовања принципа пословне етике.

Поред тога студент стиче следеће предметно-специфичне способности:

- познавање и разумевања суштине и карактеристика предузетништва, пословања, оснивања и развоја малог бизниса;
- разумевање улоге менаџера у малим и средњим предузећима;
- разумевање правила понашања тржишта;
- спознавања могућности развоја каријере;
- повезивања знања из различитих области: Предузетништва, Управљања финансијама, Организационог дизајна и менаџмента, Индустијског маркетинга, Пословног права и етике;
- овладавање специфичним вештинама: вештином комуникације, менаџерским вештинама, коришћењем рачунара и информатике, коришћењем пословног енглеског језика;
- примене стечених знања у предузетничкој пракси.

Стандард 05. Курикулум

Дипломске академске студије - мастер одвијају се током два семестра. У првом семестру кандидат слуша и полаже 2 обавезна предмета, а са листе од 3 изборна предмета бира један изборни предмет. У првом семестру слуша и полаже 2 обавезна предмета из групе менаџмент вештина и бира још један од два изборна из ове групе. Студент је обавезан да током првог семестра уради и обави стручну праксу.

У другом семестру слуша и полаже 1 изборни предмет са листе од 3 и ради приступни – истраживачки рад. Обавезни предмети дефинисани су тако да омогућавају стицање специјалистичких знања и вештина карактеристичних за дату дисциплину, док изборни предмети дозвољавају студенту да креира садржај својих студија у складу са одређењем за одређену област како би овладали знањима и вештинама неопходним за решавање проблема специфичних за дату област. Предмети, стручна пракса и приступни рад носе одређени број ЕСПБ бодова који са мастер радом у збиру дају 60 ЕСПБ бодова.

Структура курикулума студијског програма

Редни број	Студијски програм/Изборно подручје - модул	Почетни семестар	Број ЕСПБ	Часова наставе
1	Предузетнички менаџмент	1	60	52

Изборност и класификација предмета

Дипломске академске студије				
Озн	Назив	Укупно ЕСПБ	Број изб. ЕСПБ	% Изб. (>= 30%)
ПМ	Предузетнички менаџмент	60,00	23,00	38.3

Табела 5.1 Распоред предмета по семестрима и годинама студија

Р.Б.	Шифра предмета	Назив предмета	С	Кат	Ста	Активна настава				Остали часови	ЕСПБ
						П	В	Сир	Дон		
1	ПМО1	Предузетништво	1	АО	О	3	2	0	0	0	5
2	ПМО2	Управљање финансијама	1	СА	О	3	2	0	0	0	5
3	ПМИ1	Изборни предмет 1 (бира се 1 од 3)	1								
		ПМИ11	1	НС	И	3	2	0	0	0	5
		ПМИ12	1	АО	И	3	2	0	0	0	5
		ПМИ13	1	НС	И	3	2	0	0	0	5
4	ПМОВ1	Вештине комуникација	1	СА	О	2	2	0	0	0	4
5	ПМОВ2	Пословни енглески	1	АО	О	2	2	0	0	0	4
6	ПМСП	Стручна пракса	1	СА	О	0	0	0	0	0	4
7	ПМИВ	Изборни предмет 2 (бира се 1 од 2)									
		ПМИВ1	2	СА	И	2	2	0	0	0	4
		ПМИВ2	2	СА	И	2	2	0	0	0	4
8	ПМИ2	Изборни предмет 3 (бира се 1 од 3)	2								
		ПМИ21	2	НС	И	3	2	0	0	0	5
		ПМИ22	2	АО	И	3	2	0	0	0	5
		ПМИ23	2	НС	И	3	2	0	0	0	5
9	ПРИП	Приступни рад – Истраживачки пројекат	2	СА	О	0	0	20	0	0	6
10	ДАМ	Дипломски мастер рад	2	СА	О	0	0	0	0	0	18
Укупно часова активне наставе						52					
Укупно ЕСПБ											60

Категорије предмета:

АО - Академско-општеобразовни предмети (А)
ДХ - Друштвено хуманистички
МД - Медицински предмети
НС - Научно, односно уметничко-стручни предмети (Ц)
СА - Стручно-апликативни предмети (Д)
СС - Стручно, односно уметничко-стручни предмети
ТМ - Теоријско-методолошки предмети (Б)
ТУ - Теоријско уметнички
УМ – Уметнички

Стандард 06. Квалитет, савременост и међународна усаглашеност студијског програма

Студијски програм Предузетнички менаџмент је усклађен са савременим домаћим и светским стањем науке, струке и трендовима у менаџерској пракси и упоредив је са сличним програмима на иностраним високошколским установама, а посебно у оквиру европског образовног простора. Конкретно, он је по суштини и садржају сагласан са више од три акредитована програма иностраних високошколских установа европског образовног простора, као и са акредитованим програмима на глобалном нивоу.

Студијски програм је усаглашен са европским стандардима у погледу услова уписа, трајања студија, стицања дипломе и начина студирања, чиме је омогућена мобилност студената и наставника у европском образовном простору. Од великог броја сличних програма дипломских (мастер) студија на европским и универзитетима у свету наводимо следећих седам:

- GALWAY-MAYO INSTITUTE OF TECHNOLOGY, Irska – program master studija Master of Business in Strategy and Innovation Management (<http://www.gmit.ie/business/mbs-strategy-and-innovation-mgmt.html>)
- EUROPEAN BUSINESS SCHOOL LONDON, iz Velike Britanije – program master studija MA in Entrepreneurial Management (http://www.ebslondon.ac.uk/courses/postgraduate/ma_entrepreneurial_management.aspx)
- HARVARD BUSINESS SCHOOL, USA – program master studija Entrepreneurial Management (<http://www.hbs.edu/units/em/>)
- BOSTON UNIVERSITY SCHOOL OF MANAGEMENT, Velika Britanija - program master studija Graduate Diploma in Entrepreneurial Management <http://management.bu.edu/exec/elc/diploma.shtml>)
- HOCHSCHULE LIECHTENSTEIN, Institute for Entrepreneurship, Lihtenštajn – program master studija Executive MBA in Entrepreneurial Management (www.hochschule.li/Weiterbildung/Weiterbildungsprogramme/EntrepreneurshipManagement/EMBAEntrepreneurialManagementIntegral/tabid/1112/language/en-US/Default.aspx)
- EUROPEAN BUSINESS SCHOOL Schloss Reichartshausen, Nemačka - program master studija Innovation Management & Entrepreneurship (<http://www.ebs.edu/index.php?id=executive-master00&L=1>)
- UNIVERSITY OF NOTTINGHAM iz Velike Britanije – sledeći programi master studija: Entrepreneurship, Management, Marketing, Corporate Strategy and Governance, International Business, Risk Management (<http://www.nottingham.ac.uk>)

Студијски програм је формално и структурно усклађен са утврђеним предметно специфичним стандардима за акредитацију.